

Zpráva o globální konkurenceschopnosti 2017-2018

Manažerské shrnutí

Autor: Ing. Ondřej Sankot, Katedra světové ekonomiky, Fakulta mezinárodních vztahů, Vysoká škola ekonomická v Praze

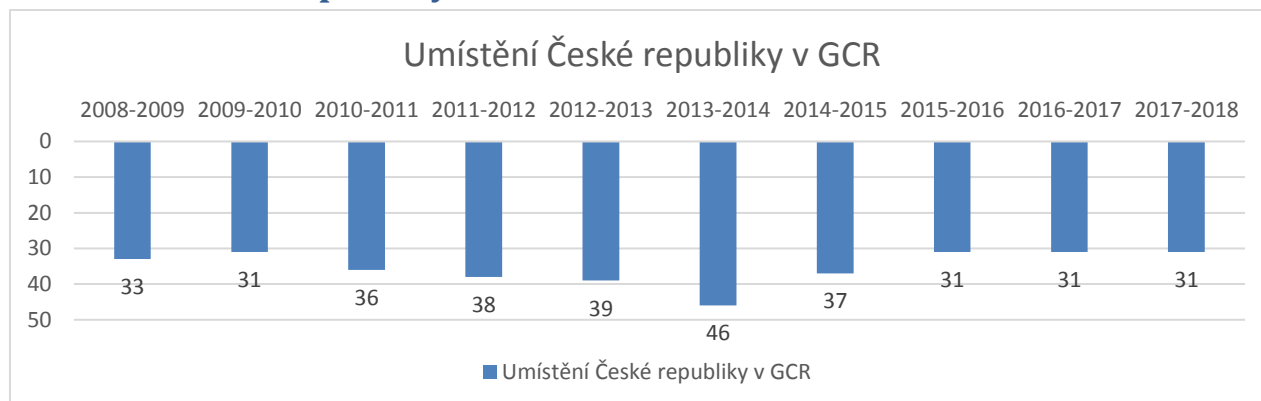

ČESKÁ MANAŽERSKÁ ASOCIACE
CZECH MANAGEMENT ASSOCIATION

Světové ekonomické fórum (WEF) vydává od roku 1979 zprávu (Global Competitiveness Report; GCR), ve které porovnává makroekonomickou konkurenceschopnost států na základě multikriteriálního indexu, zpracovaného na základě vlastní metodiky. Celkový index konkurenceschopnosti je určen podle kritérií, která jsou roztržena do 12 tematických pilířů. Použitá vstupní data jsou tvrdá (např. informace o inflaci, HDP nebo počtech studentů), převažují však data měkká, zjišťována na základě dotazníkového šetření mezi manažery, působícími v dané zemi. Na dotazníkovém šetření pro Světové ekonomické fórum v České republice se od roku 2014 podílí také Fakulta mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze a její studenti sdružení do Studentského klubu obchodu a konkurenceschopnosti (SKOK).

Kritéria i pilíře jsou společné pro všechny státy, pro různé státy mají však pilíře rozdílnou váhu při určování konečného indexu. Česká republika je zahrnuta mezi ekonomiky tažené inovacemi, tedy do skupiny pomyslně nejvyspělejších ekonomik. Určujícím pro zařazení do skupiny je ukazatel HDP na obyvatele.¹ Není nutně pravidlem, že všechny inovacemi tažené ekonomiky lze označit za nejkonkurenceschopnější. Smyslem takového rozdělení je poukázat na existenci specifických faktorů konkurenceschopnosti, které mohou v různých fázích rozvoje posunovat dané ekonomiky dále.

Umístění České republiky

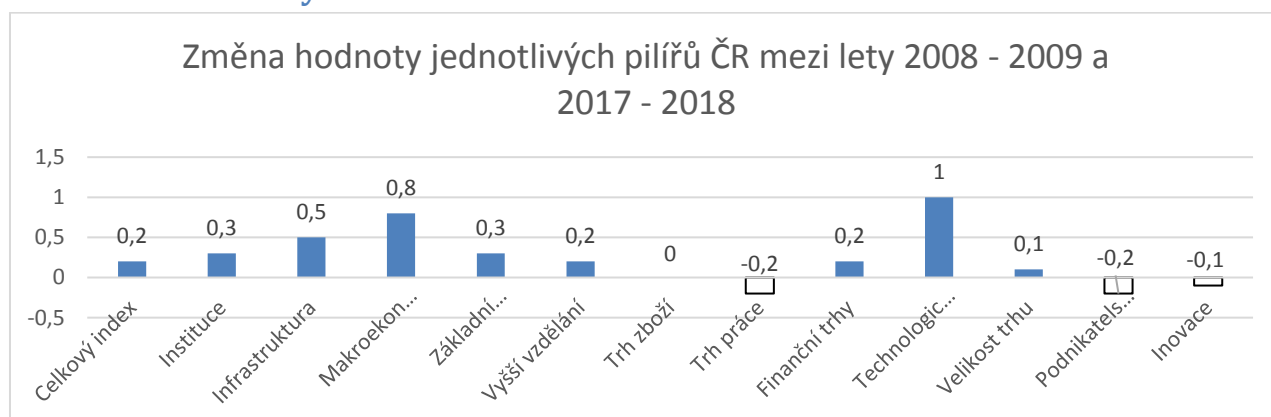

¹ Ekonomika tažená inovacemi vykazuje podle metodiky WEF HDP na obyvatele převyšující 17 000 USD.

V letošním roce WEF porovnával data ze 137 ekonomik světa. Česká republika se stejně jako v loňském a předloňském roce umístila na 31. místě. Makroekonomická konkurenceschopnost ČR v globálním srovnání podle metodiky WEF vykazuje již 2. rok v řadě stagnaci, jakkoli se jedná o udržení nejlepšího výsledků z let 09-10, 15-16 a 16-17, které ČR dosáhla od doby, kdy WEF citelně upravil metodiku výpočtu hlavního indexu. Zároveň došlo k mírnému zlepšení absolutní hodnoty indexu konkurenceschopnosti ze 4,72 na 4,8 (maximální hodnota je 7, vedoucí Švýcarsko vykazuje hodnotu 5,86). ČR je tímto podle metodiky WEF stále 13. nejkonkurenceschopnější ekonomikou EU, nachází se mimo jiné před zeměmi PIGS, ostatními státy skupiny V4, Maltou nebo Kyprem. Z nových členských států EU je konkurenceschopnější pouze Estonsko (29. místo).

Nejlepšího umístění v mezinárodním srovnání dosáhla Česká republika v pilířích makroekonomické prostředí (8. na světě), základní školství (23. místo) a rozvinutost finančních trhů (23. místo). Relativně nejslabší je naopak ČR v kategoriích instituce (52. místo), infrastruktura (49. místo) a velikost trhu (46. místo).

Dlouhodobé trendy

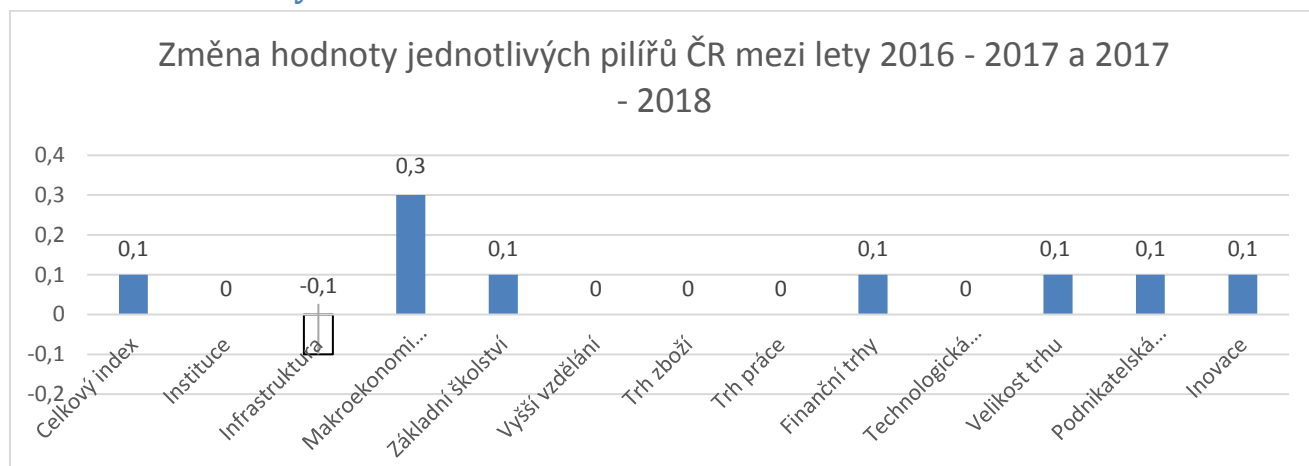
Největší vliv na zlepšení konkurenceschopnosti ČR v dlouhém období měl pilíř technologická připravenost, následovaný makroekonomickým prostředím a infrastrukturou. Technologická připravenost zkoumá např. dostupnost moderních teorií, technologický transfer skrz přímé zahraniční investice nebo kvalitu a dostupnost internetu. Infrastruktura zahrnuje kromě dopravní infrastruktury také vybavenost mobilními telefony a kvalitu dodávek elektřiny. Makroekonomické prostředí obsahuje tvrdá data, jako je inflace, hrubé národní úspory nebo vládní zadlužení.

V dlouhém období Česká republika nejvíce ztrácí v efektivitě trhu práce, vyspělosti podnikatelského prostředí a inovacích. Poslední dva pilíře však mají pro ČR, jakožto zemi zařazenou do kategorie nejvyspělejších ekonomik nejvyšší váhu, pro celkovou konkurenceschopnost české ekonomiky jsou proto důležitější než ostatní pilíře. Efektivita trhu práce v sobě zahrnuje mimo jiné údaje o flexibilitě při stanovování mezd, vlivu zdanění práce, nebo regulaci najímání a propouštění zaměstnanců.

Nejvýznamnějšími sub-pilíři vysvětlujícími zhoršení podnikatelské sofistikovanosti české ekonomiky, jsou šíře hodnotového řetězce, míra rozvoje klastrů a množství lokálních dodavatelů. Zde je nutné zdůraznit, že tyto veličiny jsou vyhodnocovány na základě dotazníkového šetření, ve kterém by respondenti měli hodnotit danou zemi v relativním srovnání s ostatními ekonomikami. Relevantním vysvětlením proto nemusí být pouze snížení množství místních dodavatelů v absolutní rovině, ale také fakt, že se počet lokálních dodavatelů v zahraničí zlepšil více než v ČR.

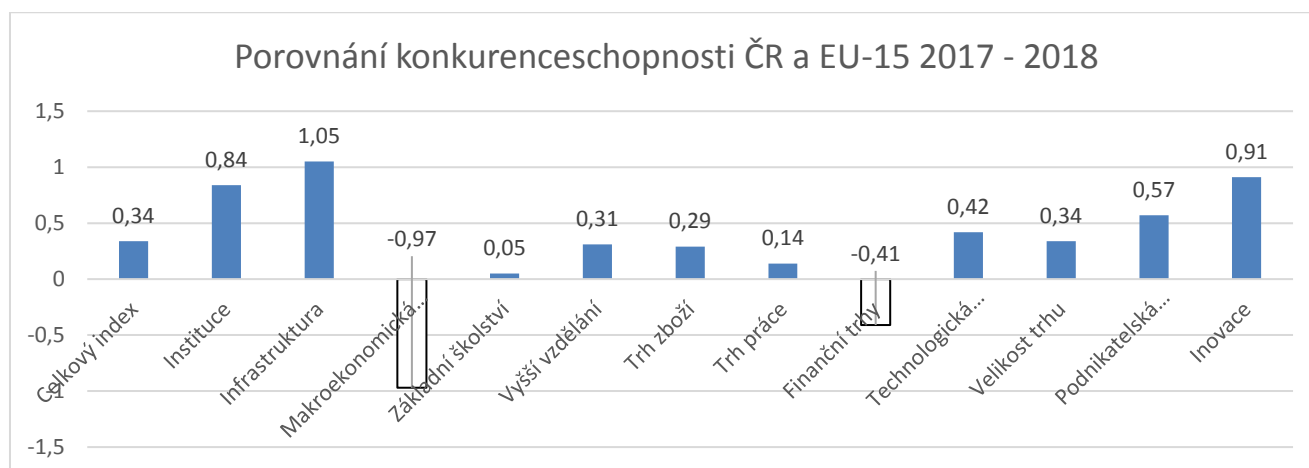
U pilíře inovace je obtížně srovnatelná hodnota sub-pilíře množství patentových přihlášek, jelikož se v letech 2008-09 používal jiný indikátor pro podané patenty (zahrnoval jen patenty podané v USA). U celkového množství patentových přihlášek se však ČR dlouhodobě zlepšuje. Dominantní vliv na zhoršení v rámci 12. pilíře vykazuje dostupnost vědců a inženýrů, následovaná vládními nákupy hi-tech produktů a spoluprací průmyslu a universit na výzkumu a vývoji. Nedostatek vědců a inženýrů identifikuje jako zásadní slabinu české ekonomiky již loňská a předloňská zpráva o globální konkurenceschopnosti.

Krátkodobé změny

V meziročním srovnání nedošlo k žádným významným změnám. Oproti minulému období (2016-2017) došlo k mírnému zlepšení u sedmi pilířů. Zlepšila se zejména makroekonomická stabilita, což lze přičíst všeobecně pozitivnímu ekonomickému vývoji. U ostatních šesti pilířů se jednalo o změnu zanedbatelnou. Ke zhoršení došlo u infrastruktury a opět se jednalo o změnu marginální.

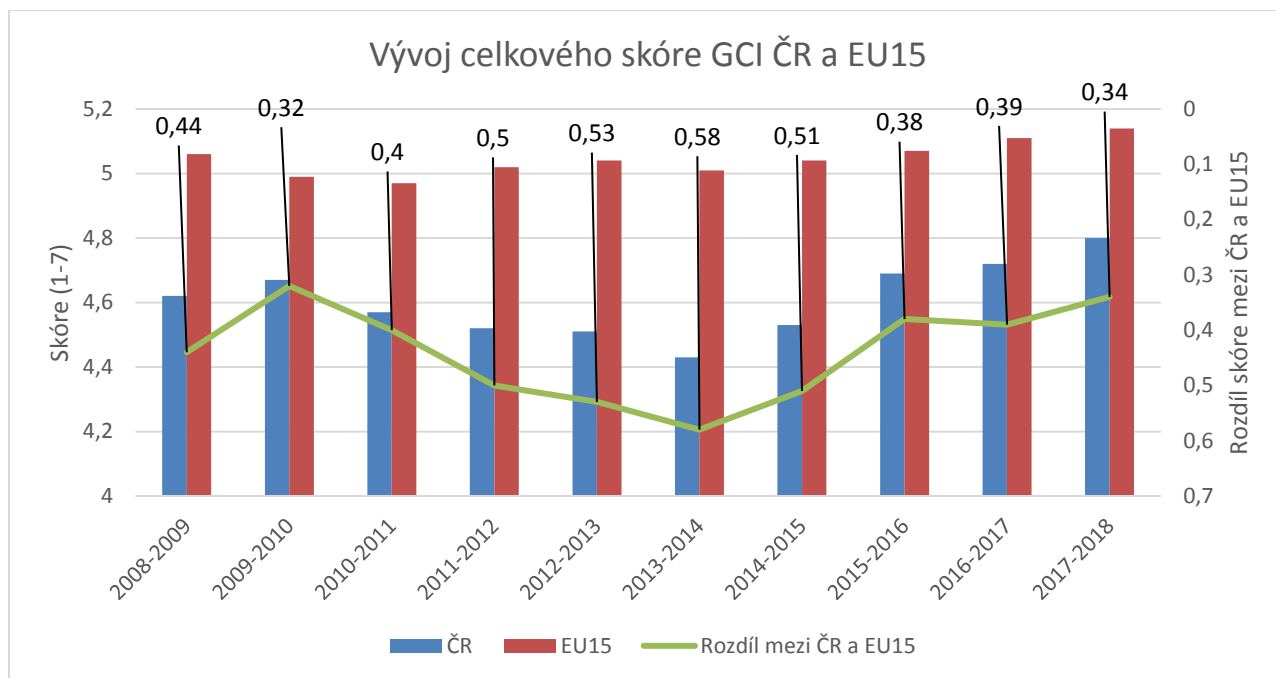
Porovnání s EU-15

Pozn.: kladné hodnoty značí vyšší hodnotu indexu zemí EU-15, tj. zaostávání české ekonomiky.

Za (aritmetickým) průměrem výsledků zemí EU15 Česká republika zaostává, a to kromě infrastruktury a kvality institucí stále i v klíčových pilířích inovace a vyspělost podnikatelského prostředí. Ani aktuální vývoj bohužel nenasvědčuje, že by se tyto slabiny podařilo v dohledné době odstranit. Institucionální kvalita představuje mimo jiné názory na efektivitu státní správy, míru korupce nebo také na etiku firem. U české infrastruktury je relativně pozitivně hodnocena kvalita dodávek elektřiny a železnic, jako

největší slabiny jsou identifikovány přístavy a kvalita silnic. Česká republika naopak poráží průměr zemí EU15 v pilířích makroekonomické prostředí a míra rozvinutosti finančních trhů.

Pozn.: ČR a EU15: levá osa, rozdíl: pravá osa.

Celkově vzato se rozdíl mezi konkurenceschopností ČR a průměrem EU-15 od roku 2013 kontinuálně snižuje, rychlost konvergence je však nedostatečná. Z hlediska rozdílu se stále nedaří ani dorovnat zatím nejlepší výsledek, který ČR vykázala v letech 2009-2010.